

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 188/05-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. septembra 2005 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Bárányu prerokoval sťažnosť P. F., trvale bytom B., prechodne bytom Grécko, zastúpenej advokátom JUDr. J. B., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 1 E 3671/02 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. F. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 1 E 3671/02 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 1 E 3671/02 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietahov.

3. P. F. priznáva primerané finančné zadost'učinenie vo výške 10 000 Sk (slovom desaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia P. F. na účet advokáta JUDr. J. B., B., vo výške 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti návrhu nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. júna 2005 doručená sťažnosť P. F., trvale bytom B., prechodne bytom Grécko (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. J. B., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 E 3671/02 o návrhu sťažovateľky ako oprávnenej proti povinnému J. F. na nariadenie výkonu rozhodnutia vo veci úpravy styku s maloletým dieťaťom.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že rozsudkom okresného súdu sp. zn. 17 Nc 46/00 z 26. marca 2001 bol maloletý syn sťažovateľky zverený do výchovy otca, bolo upravené výživné a styk matky s maloletým synom. Sťažovateľka býva v Grécku, na Slovensko sa snaží pricestovať dva razy do roka, a to v lete a na Vianoce.

Podľa tvrdenia sťažovateľky otec maloletého syna jej viackrát zmaril styk s maloletým dieťaťom, najmä počas letných prázdnin. Návrhom z 12. júla 2002

sa sťažovateľka domáhala na Okresnom súde Bratislava IV voči otcovi maloletého dieťaťa nariadenia výkonu rozhodnutia vo veci úpravy styku s maloletým dieťaťom. Návrh sťažovateľky bol postúpený 1. októbra 2002 okresnému súdu. Listom z 21. augusta 2003 sp. zn. Spr. 2117/03 podpredseda okresného súdu konštatoval priet'ah v konaní. Od podania návrhu sťažovateľky na nariadenie výkonu rozhodnutia uplynulo 38 mesiacov.

Porušenie základných práv a slobôd podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru vidí sťažovateľka v tom, že v konaní, ktorého je účastníkom, dochádza k priet'ahom zo strany konajúceho súdu.

Sťažovateľka si uplatňuje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške, ktorú určí ústavný súd. Domnieva sa, že doba, ktorá uplynula od podania návrhu až dosiaľ, je neprimerane dlhá a ničím neospravedlniteľná. Počas tejto doby je sťažovateľka v stave právnej neistoty ohľadom styku so svojím dieťaťom.

Sťažovateľka v sťažnosti doručenej ústavnému súdu navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo P. F. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 1 E 3671/02 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava I sa prikazuje vo veci 1 E 3671/02 konať bez zbytočných priet'ahov.

3. P. F. sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške určenej ústavným súdom, ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný jej vyplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia.

4. Okresnému súdu Bratislava I sa ukladá, aby uhradil trovy právneho zastúpenia P. F., právnemu zástupcovi, JUDr. J. B., advokátovi (...).“

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadrila predsedníčka okresného súdu podaním z 8. augusta 2005, v ktorom uvádza, že na základe sťažnosti oprávnenej

z 1. júla 2003 bola podpredsedom okresného súdu pre civilný úsek vec prešetrená a listom č. Spr. 2117/03-4 z 21. augusta 2003 bol konštatovaný prieťah od novembra 2002. Zároveň žiada, aby ústavný súd prihliadol na množstvo vecí vybavovaných v oddelení E, ako aj na skutočnosť, že samotnú dĺžku konania ovplyvnila aj skutočnosť, že vo veci konal aj Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“).

Predsedníčka okresného súdu v podaní z 8. augusta 2005 v súlade s ustanovením § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uviedla, že netrvá na ústnom pojednávaní a súhlasí s upustením od neho.

Právny zástupca sťažovateľky podaním z 22. augusta 2005 uviedol, že netrvá na ústnom pojednávaní.

Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 88/05-10 z 11. mája 2005 bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie

ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Pokiaľ ide o prvé kritérium „zložitost' veci“, ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97) relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu povahu (charakter) veci, pričom na základe týchto hľadísk predmetné konanie o nariadenie výkonu rozhodnutia o úprave styku s maloletým dieťaťom nemožno hodnotiť ako konanie po skutkovej alebo právnej stránke zložitú.

Pri kritériu „správanie s'ťažovateľa“ v preskúmvanej veci ústavný súd zistil, že s'ťažovateľka svojím správaním neprispela k celkovej dĺžke konania.

Pokiaľ ide o tretie kritérium, a to „postup“ okresného súdu, je potrebné uviesť, že ústavný súd sa zaoberal jednak tvrdeniami s'ťažovateľky, resp. jej právneho zástupcu a vychádzal aj z obsahu spisu.

Zo spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že v predmetnej právnej veci boli vykonané tieto úkony:

Dňa 16. júla 2002 bol podaný návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia.

Dňa 25. júla 2002 Okresný súd Bratislava IV vyzval povinného na vyjadrenie k návrhu.

Dňa 20. augusta 2002 bolo Okresnému súdu Bratislava IV doručené vyjadrenie právnej zástupkyne povinného.

Dňa 1. novembra 2002 Okresný súd Bratislava IV postúpil vec okresnému súdu.

Dňa 15. októbra 2002 bol okresnému súdu doručený spis.

Dňa 22. novembra 2002 bolo okresnému súdu doručené podanie oprávnenej, v ktorom sa uvádzajú termíny, v ktorých hodlá realizovať svoj styk s maloletým dieťaťom v decembri 2002.

Dňa 29. novembra 2002 bol maloletému ustanovený opatrovník.

Dňa 30. mája 2003 bolo okresnému súdu doručené podanie, v ktorom sa uvádzajú termíny, v ktorých chce matka realizovať svoj styk s dieťaťom v lete 2003.

Dňa 18. júna 2003 bola okresnému súdu doručená urgencia oprávnenej.

Dňa 2. júla 2003 bolo okresnému súdu doručené podanie oprávnenej, v ktorom sa uvádza, že otec maloletého dieťaťa jej znemožnil styk s dieťaťom.

Dňa 30. septembra 2003 okresný súd vyzval povinného na umožnenie styku s dieťaťom pod hrozbou poriadkovej pokuty.

Dňa 30. septembra 2003 okresný súd vyzval Okresný úrad B., odbor sociálnych vecí, na súčinnosť pri zabezpečení dobrovoľného plnenia rozsudku o úprave styku s maloletým dieťaťom.

Dňa 18. novembra 2003 bolo okresnému súdu doručené podanie Okresného úradu B., odboru sociálnych vecí, o pohovore s povinným ohľadom plnenia styku s dieťaťom.

Dňa 15. decembra 2003 bolo okresnému súdu doručené podanie oprávnenej, v ktorom sa uvádzajú termíny, v ktorých chce realizovať styk s dieťaťom počas Vianoc 2003.

Dňa 20. mája 2004 bola povinnému uložená poriadková pokuta 2 000 Sk.

Dňa 4. júna 2004 bolo okresnému súdu doručené odvolanie povinného proti uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty.

Dňa 18. júna 2004 bol povinný vyzvaný okresným súdom na zaslanie plnej moci svojej právnej zástupkyne.

Dňa 24. júna 2004 okresný súd zaslal odvolanie povinného na vyjadrenie právneho zástupcovi povinnej.

Dňa 28. júna 2004 právny zástupca oprávnenej nahliadol do súdneho spisu.

Dňa 2. júla 2004 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie oprávnenej k odvolaniu povinného.

Dňa 30. júla 2004 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní.

Dňa 31. marca 2005 krajský súd zrušil uznesenie súdu prvého stupňa o uložení poriadkovej pokuty povinnému.

Dňa 16. júna 2005 sa spis vrátil okresnému súdu.

Ústavný súd zistil, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na konanie bez zbytočných prieťahov garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to najmä z dôvodu, že v období od 29. novembra 2002 (ustanovený opatrovník maloletému) do 30. septembra 2003 (výzva okresného súdu povinnému na dobrovoľné plnenie rozsudku o úprave styku s dieťaťom) neboli okresným súdom vykonané žiadne úkony vo veci, a toto obdobie ústavný súd hodnotí ako prieťahy v konaní v trvaní 10 mesiacov, a tiež z dôvodu povahy veci samej, keďže vo veci bolo už právoplatne súdom rozhodnuté a je potrebné zaistiť vykonateľnosť tohto rozhodnutia.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže k porušeniu základného práva došlo nekonaním okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 1 E 3671/02, ústavný súd mu prikázal konať.

Sťažovateľka si uplatnila primerané finančné zadosťučinenie vo výške podľa uváženia ústavného súdu. Svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnila tak, že nekonaním okresného súdu je sťažovateľka v stave právnej neistoty a nemôže realizovať styk so svojím dieťaťom.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľky a vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 1 E 3671/02 a prikázal okresnému súdu, ktorý jej právo porušil, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov. Dovŕšením opatrení smerujúcich zo strany ústavného súdu k odstráneniu stavu právnej neistoty bolo i priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 10 000 Sk. Ústavný súd vzal do úvahy predmet konania, jeho zložitosť a dĺžku jeho trvania. Výšku zadosťučinenia stanovil ústavný súd najmä s ohľadom na zistené obdobie nečinnosti okresného súdu a na vyššie uvedené kritériá riešenia zisteného porušenia základných práv.

Právny zástupca si uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia podľa ustanovenia § 10 ods. 1, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, napísanie sťažnosti), pričom za jeden úkon si uplatnil odmenu vo výške 7 150 Sk a režijný paušál vo výške 150 Sk, čo spolu predstavuje sumu 14 600 Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnym zástupcom sťažovateľky vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka bola vo veci úspešná, a preto bolo potrebné rozhodnúť o náhrade trov konania okresným súdom.

Podľa ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi.

Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd – je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2004 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 15 008 Sk.

Ústavný súd priznal právnemu zástupcovi sťažovateľky odmenu za dva úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastúpenia vrátane prvej porady, napísanie sťažnosti. Podľa takto určených kritérií sú trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby vo výške 5 302 Sk (odmena za jeden úkon je 2 501 Sk plus režijný paušál 150 Sk za každý úkon), ktoré ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť právnemu zástupcovi sťažovateľky.

Z uvedených dôvodov ústavný rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. septembra 2005